

Alois Červenka

příspěvek k databázi
českých výrobců hudebních nástrojů

Alois Červenka (1858-1938)

příspěvek k databázi českých výrobců hudebních nástrojů

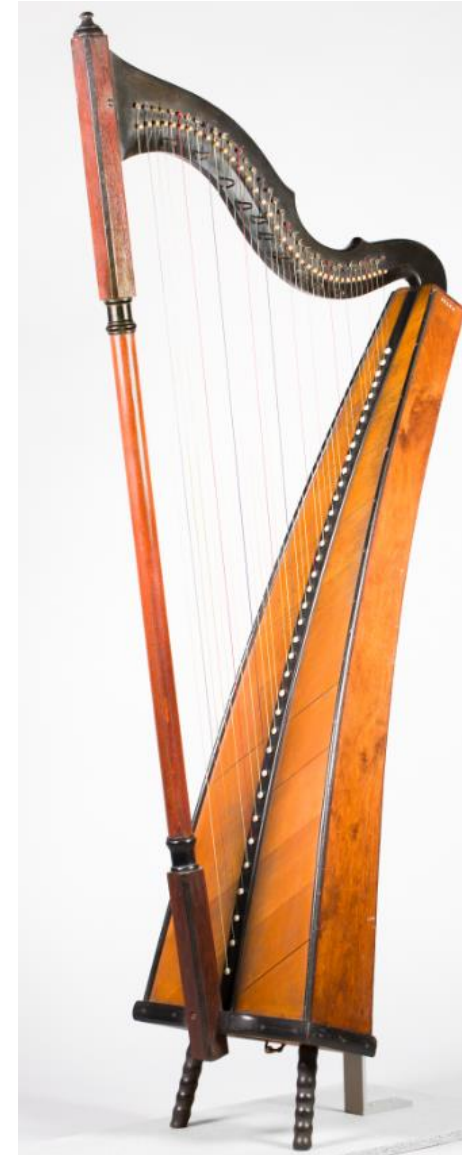
Alois Červenka
výrobce dvojitých koncert. pedálových harf.

Harfa v českých zemích, cca 1770-1850

diatonická a háčková

- Centra výroby harf: Přísečnice (Pressnitz) a Nechanice
- Znaky háčkové harfy: 15–33 háčků na krku, kolem 36 strun, na rezonanční desce zpravidla tři páry ozvučných otvorů, nebo je zcela bez nich, subtilní nástroj: 4-7 kg
- Výrobci: anonymní, převážně truhláři, řemeslníci a tesaři
- Nejmladší harfa ze Suché u Nechanic z roku 1930 (inv. č. E 2023)

Harfa v českých zemích, cca 1770-1850 diatonická a háčková

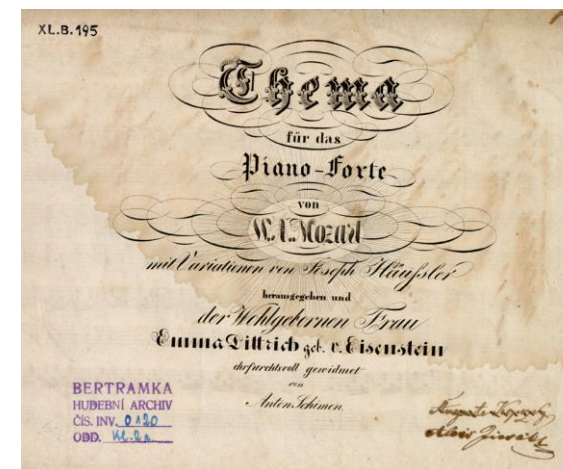
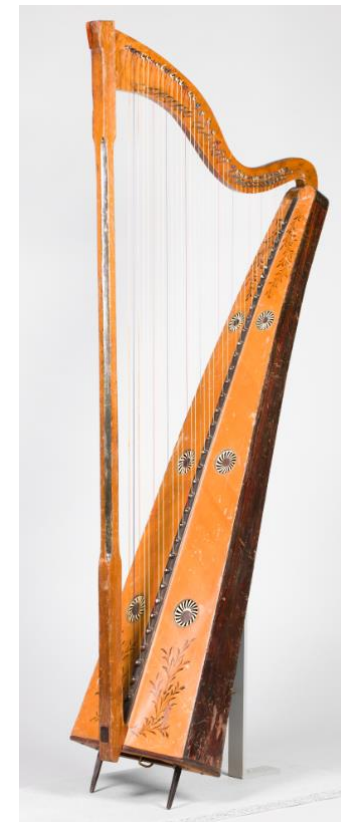

- Od 40. let 18. století záznamy o harfenících v **Karlových Varech**
- F. L. Gassmann (1729–1774) „... *Am Gelde nebst seiner Harfe halte, und reisste nach Karlsbad ...*“ (B. J. Dlabač: Allgemeines historisches Künstler-Lexikon, 1815)
- J. W. von Goethe (1749–1832) během pobytu v Karlových Varech roku 1785 uvádí v sešitě výdajů „*Denen Musicis vors Blaßen am Sprudel 1 Gulden, denen Herfenisten 20 Kreuzer*“
- Charles Burney vyprávění o pouličních muzikantech v **Praze**, kteří vyhrávali v hostinci s harfou, houslemi a lesním rohem (*The present state of music*, 1775)

Harfa v českých zemích, cca 1770-1845 diatonická a háčková

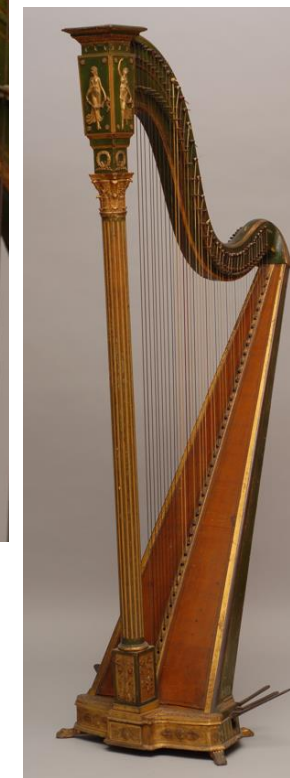
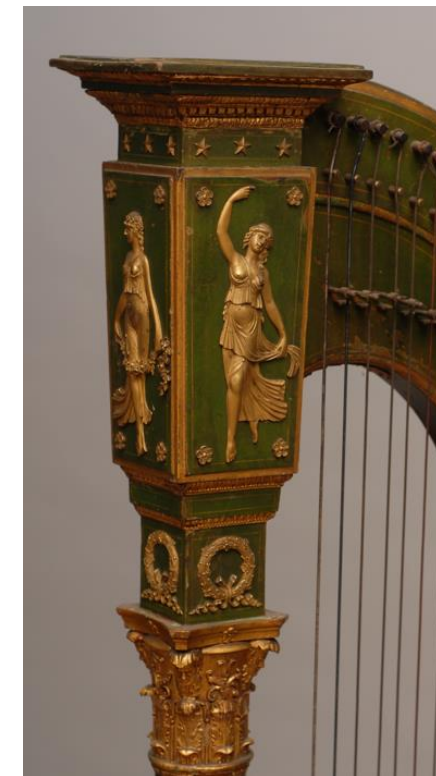

- Městští harfeníci - Josef Häussler (1768-1845), improvizace na známá témata z Mozartovy opery Figarova svatba
- Rok 1787 - Häusslerovo setkání s W. A. Mozartem při jeho návštěvě Prahy
- Mozartův dar Häusslerovi: téma k variacím
- Wolfgang Amadeus MOZART: *Thema für das Pianoforte*, ca 1781, 1 partitura [4 s.], Praha, Anton Schimon, NM ČMH, sig. I B 550, inv. č. A 1152
- Olejomalba Severina Pfalze (1796–1839?) z roku 1834, NM ČMH př. č. Fp 2/2020
- Novodobé rekonstrukce modelu háčkové harfy z českých zemí, označovanou jako *Josef Häussler Harfe*, výrobci doporučují pro interpretaci barokní i lidové hudby.

Pedálová harfa v českých zemích, cca 1800-1850

- Rozvoj zájmu o pedálovou harfu od 2. pol. 18. století
- Import harf od francouzských výrobců harfy: Cousineau, Naderman, Érard frères atd.
- Vídeňská produkce: Franz Brunner (1786–1840)
- Významní čeští hudebníci se prosadili v západní Evropě: Jan Křtitel Krumpholtz (1747–1790), Jan Ladislav Dusík (1760–1812)
- Od roku 1830 výuka hry na harfu na pražské konzervatoři. Studenti si nástroje pronajímaly. Hrabě František z Vrtby daroval pedálovou harfu (1829)
- Účetní knihy Konventu alžbětinek na Novém Městě pražském z období 1749-1781

Pedálová harfa v Čechách, cca 1800-1850

- Z ekonomických důvodů pouze pro majetnou vrstvu obyvatelstva
- Šlechtické a měšťanské salony vzdělanců, intelektuálů a národních obrozenců
- Rodina pražského advokáta a statkáře Jana Měchury (1774–1852), Terezie a Antonie Měchurovy
- Pražský salon u Palackých a Riegrových
- Roku 1898 daroval František Ladislav Rieger (1818–1903) *Museu Království českého* dvě pedálové harfy: Cousineau, No. 477 a Erard, No. 22

Alois Červenka 1858–1938

český výrobce hudebních nástrojů

- Narozen v Oselcích na jižním Plzeňsku jihovýchodně od Nepomuku
- Místa působení: Klatovy, Praha, Vídeň
- Vyučen varhanářství a nástrojařství u svého strýce
- Servis hudebních nástrojů: opravy, ladění, prodej
- Zájem o domácí výrobu hudebních nástrojů
- Postupná specializace na stavbu pedálové harfy - samouk

Červenková první pedálová harfa „Labuť“

dvouzárezová pedálová harfa, No. 1, Praha, 1887

Charakteristické znaky první harfy:

- Erardův vidličkový mechanismus (fourchette)
- 45 strun
- Původně postavená s osmým pedálem (zachováno u více Červenkových harf)
- Celková výška harfy 1900 mm
- Dekorace, zejména hlavice - návrh českého architekta Jana Kouly (1855–1919)

Alois Červenka – ceník

- Přibližně v letech 1880-1890 nabídka čtyř druhů harf, další informace o cenách Červenkových nástrojů v dobovém tisku
- Účely: soukromé potřeby umělců, konzervatoře, vojenské orchestry apod.
- Zákazníci: Rakousko-Uhersko (Praha, Vídeň, Záhřeb), Rusko (Petrohrad), Nizozemsko (Haag, Amsterdam), Německo (Berlín, Hamburk) a Švédsko (Göteborg)

Erste böhm. k. k. priv. Erzeugung von Pedalharfen,
Alois Červenka, Klattau in Böhmen.
Prag, VII. 383.

Silberne Medaille Silberne Medaille

Zahlreiche Zeugnisse
von P. T. Sachverständigen.

Landesjubiläum Ausstellung in Prag 1891. **Preiscourant.** Landesjubiläum Ausstellung in Prag 1891.

	Öster. Währung	
	fl.	kr.
1. Grosse Doppelpedalharfe im Renaissancestil 46 Saiten von C – f	1200	—
2. Grosse Doppelpedalharfe im gothischen Stile, 46 Saiten von Contra C – f	1000	—
3. Kleinere Doppelpedalharfe im gothischen Stile, 44 Saiten von E – f	800	—
4. Kleinere Doppelpedalharfe im jonischen oder toskanischen Stile, 44 Saiten von E – f	700	—

Embalage, Mantel und Kiste berechne ich billigst.
Jedwede Reperatur bei allen Arten von Pedalharfen führe ich schnell und billig aus.
Ich bitte um zahlreiche Bestellungen und zeichne
mit vorzüglichster Hochachtung

Alois Červenka,
Erzeuger von Pedalharfen.

Alois Červenka – v dobovém tisku

Hafisté chválili Červenku a jeho harfy: „[...] výrobkem svým překonal samého Erarda. Odborné kruhy umělecké zjistily, že soustava harfy Červenkovy je lepší než Erardova.“

Dalibor, 1890

“Unsere vaterländische Musikinstrumenten-Industrie hat sich eine achtunggebietende Stellung errungen, und nur erfreulich könnte es sein, wenn bei uns auch die Harfenindustrie, welche bisher fast ausschliesslich von Frankreich monopolisirt ist, heimatlichen Boden gewinnen würde.“

[Náš národní průmysl hudebních nástrojů dosáhl úctyhodného postavení a bylo by jen potěšitelné, kdyby se u nás prosadil průmysl harf, který byl dosud téměř výhradně monopolizován Francií.]

Časopis Neue musikalische Presse, Vídeň 1895

Červenka a Erard – srovnání pedálové harfy dvouzářezové

Alois Červenka
Praha, circa 1900 (E 2638)

- Erardův vidličkový mechanismus (fourchette)
- Původně osmý pedál
- 45 strun
- Celková výška 1798 mm
- Inspirováno gotickým modelem Erardovy harfy

Sebastian & Pierre Erards
Londýn, 1856, No. 6147 (E 2003)

- vidličkový mechanismus (fourchette)
- Původně osmý pedál
- 46 strun
- Celková výška 1775 mm
- Gotický model

Červenka a Erard – ceny harf v českých zemích 1856–1908

dvouzářezová pedálová harfa, vidličková mechanika, 45–46 strun

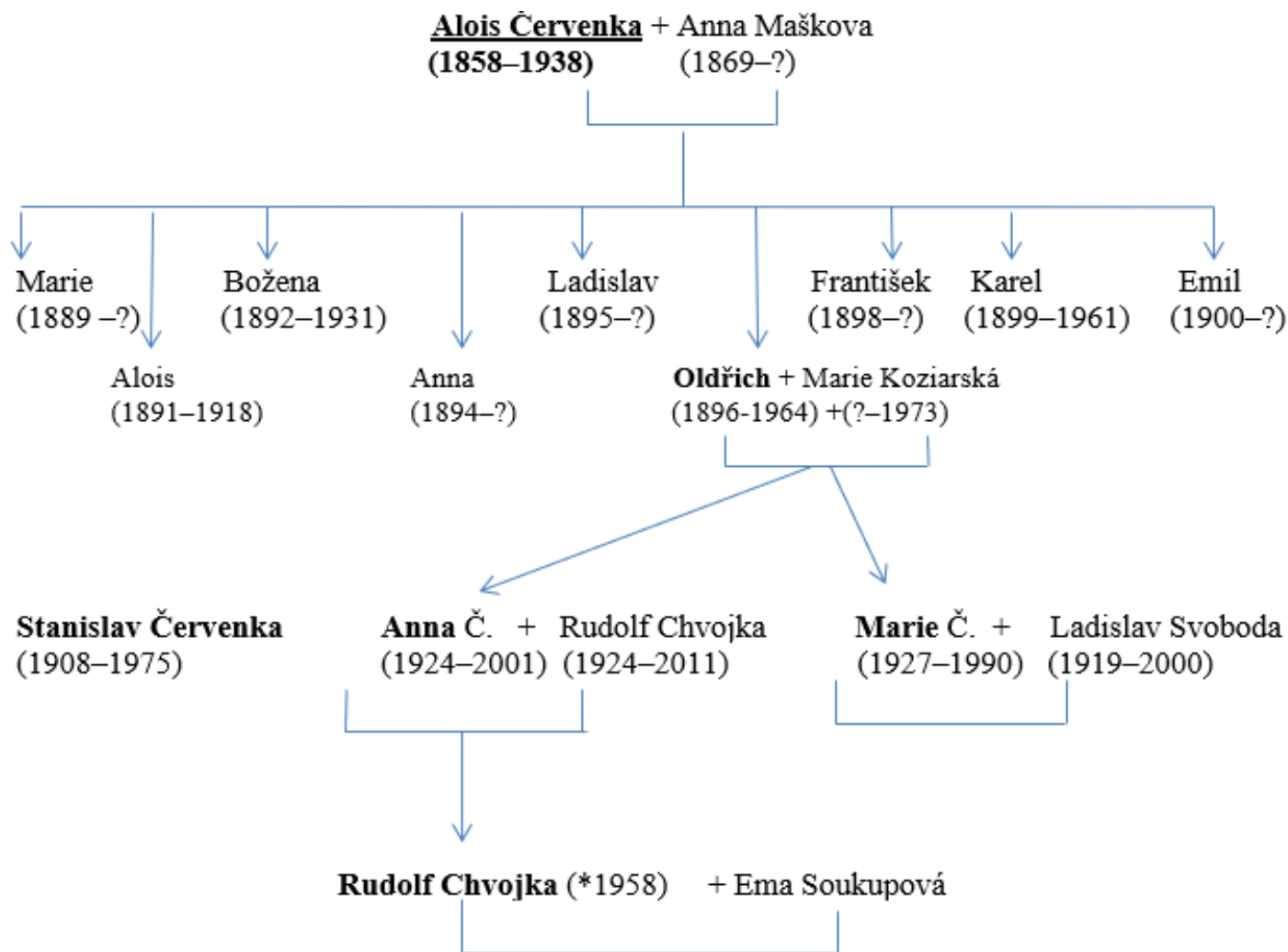

<https://archivesmuse.philharmoniedeparis.fr>

Výrobce, uložení	Místo výroby/ prodeje, datace	Cena ve francích	Cena v korunách
Sebastian and Pierre Erards, No. 6147, E 2003	London, 1856	2950	2800
Červenka, No. 1, E 2800	Praha, 1887	2106	2000
Červenka, „renesanční model“ (cena od výrobce)	Praha (?), 1888-1899	2530	2400
Červenka, „gotický model“ (cena od výrobce)	Praha (?), 1888-1899	2110	2000
Červenka, No. 27 (dobový tisk)	Praha, 1892	2530	2400
Erard, No. 2284, E 2425	Paris, 1892	2275 (35 % sleva z původní částky 3500)	2161
Erard, No. 2350, sbírka pražské konzervatoře	Paris, 1893	2450 (30 % sleva z původní částky 3500)	2328
Erard (prodejní katalog Siebenhüner)	Luby u Chebu, 1893	3370 až 6318	3200-6000
Erard - Paris (prodejní katalog Lidl)	Brno, 1908	2110	2700

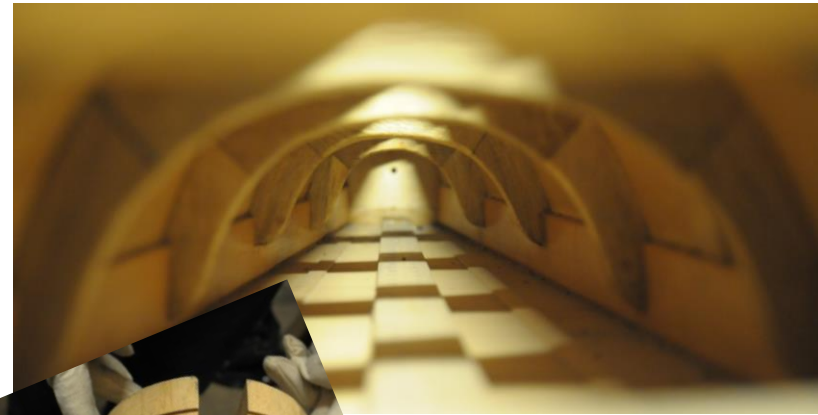
Červenkoví potomci

Červenková dílna

depozitář Vlastivědného muzea Dr. Hostaše v Klatovech

- Předměty k vybavení dílny: nábytek, nářadí pro kovovýrobu, dřevovýrobu, pomůcky pro měření, speciální nářadí (na modelování ozdob, sada klíčů na utahování mechaniky atd.).
- Speciální přípravky na hřídelky harfové mechaniky (Červenkův zlepšovací návrh na výrobu hřídelek)
- Součástky, polotovary a materiál pro výrobu harfy (pedály, pružiny pedálů, různé druhy strun nebo model rozpracované harfy atd.)

Červenkovy harfy ve střeoevropských sbírkách

dvouzárezová pedálová harfa, vidličková mechanika

Stát, sbírka, inv. č.	Místo výroby	Datace	Počet strun	8. pedál
Česká republika, NM ČMH Praha, E 2800	Praha	c. 1887	45	pův. ano
Slovinsko, Pokrajinski muzej Ptuj Ormož, GL-0062/S	Praha	c. 1895	44	ne
Česká republika, Národní památkový ústav, Hrad Bítov, BI 249	Klatovy	c. 1896	45	ano
Česká republika, NM ČMH Praha, E 2638	Praha	c. 1900	45	pův. ano
Švýcarsko, soukromá sbírka	Vídeň	1906	46	ne
Česká republika, soukromá sbírka	Praha	c. 1915	46	ne

- Samouk ve výrobě harf, se svými syny postavil kolem 140 harf
- Navázal na práci S. Erarda, napodobil jeho empírových model s vidličkovou mechanikou
- Pravděpodobně jediný výrobce harfy v celém Rakousko-Uhersku (cca 1880-1918)
- Rodina Červenkových - první a poslední generace českých harfařů

Národní muzeum – České muzeum hudby sbírka harf

Diatonické harfy (včetně novodobých kopií)	17
Háčkové harfy	22
Pedálové harfy	19
Celkový počet	58

<i>Pedálová harfa</i>	<i>výrobce</i>	<i>počet harf</i>
jednozárezová	anonym	2
jednozárezová	Cousineau	1
jedno- & dvouzářezová	Erard	5
jednozárezová	Naderman	1
jednozárezová	Brunner, Franz	5
jednozárezová	Challiot, Pierre and Etienne	2
dvouzárezová	Stumpff, Johann Andreas	1
dvouzárezová	Červenka, Alois	2

Depozitář

Děkuji za pozornost

